

بررسی وصول درآمد در صنعت برق

محمد بصیرپور (۱)

در آمدهای ناشی از فروش انرژی به عنوان یک منبع اصلی تامین منابع مالی مورد نیاز برای اداره صنعت و انجام سرمایه گذاریهای لازم در زمینه های تولید، انتقال و توزیع متناسب با افزایش رشد مصرف، از اهم موضوعات مورد توجه مسؤولان صنعت برق است. ارزش زمانی پول و نرخ تورم موید این مطلب است که در صورت وصول بموقع بهای فروش انرژی، می توان منابع نقدی بهنگام و قابل ملاحظه ای را برای انجام هزینه های جاری و سرمایه ای لازم در اختیار داشت.

برای روشن تر شدن اهمیت ارزش زمانی پول، به گردش کار فروش انرژی در شرکتها توجه می کنیم. فروش انرژی برق در شرکتها وابسته به وزارت نیرو به صورت تعهدی انجام می گیرد. بدین ترتیب که پس از مصرف انرژی توسط مشترک، کنتور مصرف کننده در دوره های یک یا دو ماهه، قرائت و نتیجه آن برای محاسبه برق مصرفی و صدور صورتحساب به واحد کامپیوتر گزارش می گردد. واحد کامپیوتر ارزش برق مصرفی را محاسبه و صورتحساب صادر شده را به منظور توزیع به واحدهای مربوط می فرستد.

برای آشنایی با چگونگی دریافت بهای برق مصرفی، می توان به یک نمونه عملی در این مورد اشاره کرد. فرض کنید مشتری از تاریخ ۷۴/۱/۱ تا پایان ۷۴/۱/۲۵ برق مصرف کند (بدون پرداخت بهای مصرف برق) و قرائت کنتور او انجام گیرد، زمان مورد نیاز برای تهیه صورتحساب توسط شرکت توزیع تا تاریخ ۷۴/۲/۱۵ و مهلت پرداخت صورتحساب برای مشترک ۷۴/۲/۲۵ تعیین می شود تا تاریخ ۷۴/۲/۱ برای تعیین پرداخت کردن و یا نکردن صورتحساب وقت صرف می شود. از اول خرداد برای دریافت بهای برق مصرفی یا قطع برق مشترک اقدام می گردد.

بنابراین زمان اولین روز مصرف برق توسط مشترک تا زمانی که برق قطع و یا بهای آن وصول شود حدود ۷۰ روز طول می کشد.

این گردش زمانی مربوط به مشترکینی است که انشعاب برق فشارقوی دارند و صورتحساب آنها به صورت تقریبی ۷ ماهه صادر می شود. معمولاً این گروه از مشترکین حدود ۵۰ درصد از کل فروش را به خود اختصاص می دهند. در مورد سایر مشترکین، صورتحساب مصرف برق به صورت دو ماهه صادر می گردد و در نتیجه زمان بیشتری صرف پرداخت صورتحساب و مراحل بعدی آن می شود.

تاخیر در پرداخت بهای برق مصرفی، یکی از مسائلی است که باید به طور جدی با آن برخورد کرد. برای درک اهمیت این موضوع می توان به مانده مطالبات شرکتها توجه کرد. به عنوان یک مثال واقعی در یک شرکت، مانده بدهکاران در سه سال اخیر به شرح زیر است:

در پایان سال ۷۴۷۷۲ ۲۰۴ ۷۹۹ ۲۳ ریال

در پایان سال ۴۰۰۷۳ ۰۷۸ ۳۹۵ ۲۸ ریال

در پایان آبان سال ۰۰۹۷۴ ۰۷۳ ۷۴۳ ۵۳ ریال

شرکت مذکور در بعضی مواقع برای تامین منابع خود مجبور به اخذ وام با سود ۲۲ درصد شده است. در صورتی که اگر بتواند طلب خود را به صفر نزدیک کند و یا روشی را انتخاب کند که بهای مصرف انرژی برق را مانند برخی کالاهای قبل از مصرف وصول کند منابع سرشاری را زودتر به دست می آورد.

مثال زیر در شرکت مزبور نشان دهنده زیانی است که یک شرکت برق منطقه ای از بابت تأخیر وصول بهای برق مصرفی مشترکین متحمل می شود.

علیرغم آنکه مانده مطالبات از مشترکین هر ساله افزایش می یابد و تاکنون موردی نبوده است که مانده مزبور نسبت به سال قبل کمتر شده باشد، در این بررسی فرض می گردد که مانده مطالبات پایان سال ۷۳ برای مدت ۵ سال آینده ثابت باشد. با فرض اینکه این مطالبات در همان سال اول دریافت و در بانک به عنوان سپرده پنج ساله پس انداز گردد جمع اصل و فرع سپرده با نرخ ۱۸/۵ درصد (نرخ سود سرمایه گذاری ۵ ساله) به صورت زیر خواهد بود:

$$A = P(1+r)^5$$

$$A = 38395078400(1 + 18/5\%)^5$$

$$A = 38395078400 \times 2/3366 = 89713940189$$

حال چنانچه پس از پنج سال مبلغ مطالبات (۴۰۰ ۰۷۸ ۳۹۵ ۲۸ ریال) دریافت گردد به میزان ۷۸۹ ۷۸۱ ۳۱۸ ۵۱ ریال (۴۰۰ ۰۷۸ ۳۹۵ ۲۸ - ۱۸۹ ۹۴۰ ۷۱۳ ۸۹) زیان خواهیم داشت. به عبارت دیگر ارزش فعلی مطالبات که در پنج سال بعد دریافت خواهد شد به صورت زیر است:

$$P = \frac{A}{(1+r)^5} = \frac{38395078400}{(1 + 18/5\%)^5} = 16432028760$$

بنابر این ارزش طلب فعلی به میزان ۰۴۹ ۶۴۰ ۰۶۳ ۹۶۳ ۲۱ ریال (۰۲۸ ۷۶۰ ۰۴۳ ۴۳۲ ۱۶ - ۰۷۸ ۴۰۰ ۰۳۸ ۳۹۵) کاهش یافته است (در این محاسبات سود بانکی و مانده مطالبات ثابت تلقی می‌شود).

پیشنهادها:

۱- با توجه به زیانی که شرکت‌های برق منطقه‌ای در اثر تاخیر در دریافت مطالبات بابت برق مصرفی، از بابت ارزش زمانی پول متحمل می‌شوند پیشنهاد می‌گردد که در مصارف نظیر مثال فوق، ارزش زمانی بدهیها محاسبه و از مشترکین دریافت گردد.

۲- تا آنجا که امکان دارد باید روشی اتخاذ کرد که همزمان با فروش انرژی و یا به تعبیری مصرف انرژی، قیمت آن دریافت گردد. به طور مثال می‌توان طرحی را در نظر گرفت که مشترکین بتوانند علی‌الحسابی را براساس متوسط مصرف ماهانه گذشته خود پرداخت نمایند و برای مشترکینی که این‌علی‌الحساب را بموقع پرداخت کنند امتیازهایی را قایل شد.

۱- معاون مالی و اداری توزیع نیروی برق اصفهان